

Projekt AMA funktion

❖ Sedan januari 2018 driver Svensk Byggtjänst ett stort utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla en helt ny typ av beskrivning ”funktionskravbeskrivning” samt på sikt en ny AMA för funktionsupphandling genom totalentreprenad.

TEXT: JAN-OLOF EDGAR

Totalentreprenaden är en lämplig entreprenadform för en beställare/byggherre, som genom att ställa funktionskrav i ett väl dokumenterat och målformulerat byggnadsprogram, vill nyttja marknadens kreativitet hos entreprenörer, arkitekter och konsulter för att kunna skapa en ändamålsenlig byggnad eller anläggning med kostnadseffektiva, byggbara funktionella lösningar.

Arbetet med AMA Funktion är just nu inne i ett prototypskede vars syfte är att utarbeta principer, skrivregler, läsanvisningar samt förslag till struktur och innehåll i AMA Funktion.

BAKGRUND

AMA (Allmän material- och arbetsbeskrivning) finns sedan 1950 som hjälpmedel för att ställa både administrativa krav (AMA AF) samt tekniska krav (AMA) vid upprättande av förfrågningsunderlag (FU) för entreprenadformen utförandeentreprenad baserad på standardbestämmelser AB 04 (Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings-, och installationsentreprenader).

En utförandeentreprenad kännetecknas av att byggherren/beställaren tillhandahåller samtliga bygghandlingar i FU. De föreskrifter som finns i nuvarande AMA är inriktade på detaljerade tekniska lösningar som tas fram i projekteringskedet för en utförandeentreprenad.

Entreprenadformen totalentreprenad (funktionsentreprenad) kom 1974 och

innebär att ansvaret för detaljerade tekniska lösningar (projektering) vilar på entreprenören. Totalentreprenader baseras på ABT 06 (Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings-, och installationsarbeten). Byggherrens/beställarens förfrågningsunderlag för totalentreprenad omfattar vanligen ett mindre antal handlingar och ritningar som övergripande beskriver byggnadens eller anläggningens omfattning och utförande.

Begreppet funktion är centralt i en totalentreprenad. Totalentreprenören har ett funktionsansvar enligt ABT 06 kap 1 § 1, dvs. entreprenören ansvarar både för projektering och utförande. En funktion beskrivs genom egenskaper eller prestanda som ska uppfyllas med avseende på användbarheten. I nuvarande AMA saknas

en metodik för att uttrycka funktionskrav. Istället upprättas vanligen en så kallad ”rambeskrivning” som är en variant av teknisk beskrivning uppställd enligt AMA (BSAB 96:s byggedelar) som ingår som del av förfrågningsunderlaget.

Många gånger är det en genväg för beskrivaren att välja en teknisk lösning i stället för att formulera krav på funktionen. För entreprenören kan detta ge onödiga

restriktioner för utformningen. En av utmaningarna med dagens rambeskrivningar är att kraven i AMA i huvudsak avser utförandekrav. Det är också ganska vanligt att totalentreprenaderna utgår från bygg-

herrens detaljerade krav på utförande. Vardagstermen för sådana detaljstyrda totalentreprenader är ”störd totalentreprenad”.

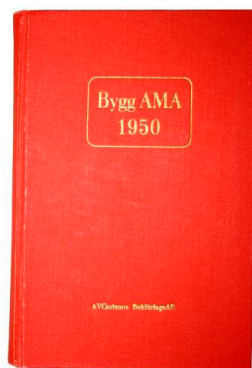
För renodlade totalentreprenader enligt ABT 06 har byggherren/beställaren ett behov av att formulera kraven på byggnaden eller anläggningen i funktions-termer i form av exempelvis prestandakrav för väg och järnväg, energianvändning, täthet, fukt, ljud, ljus, ventilation och luftomsättning, brandsäkerhet m m, samt metoder och krav på hur prestanda ska verifieras och redovisas.

PROJEKTETS MÅL

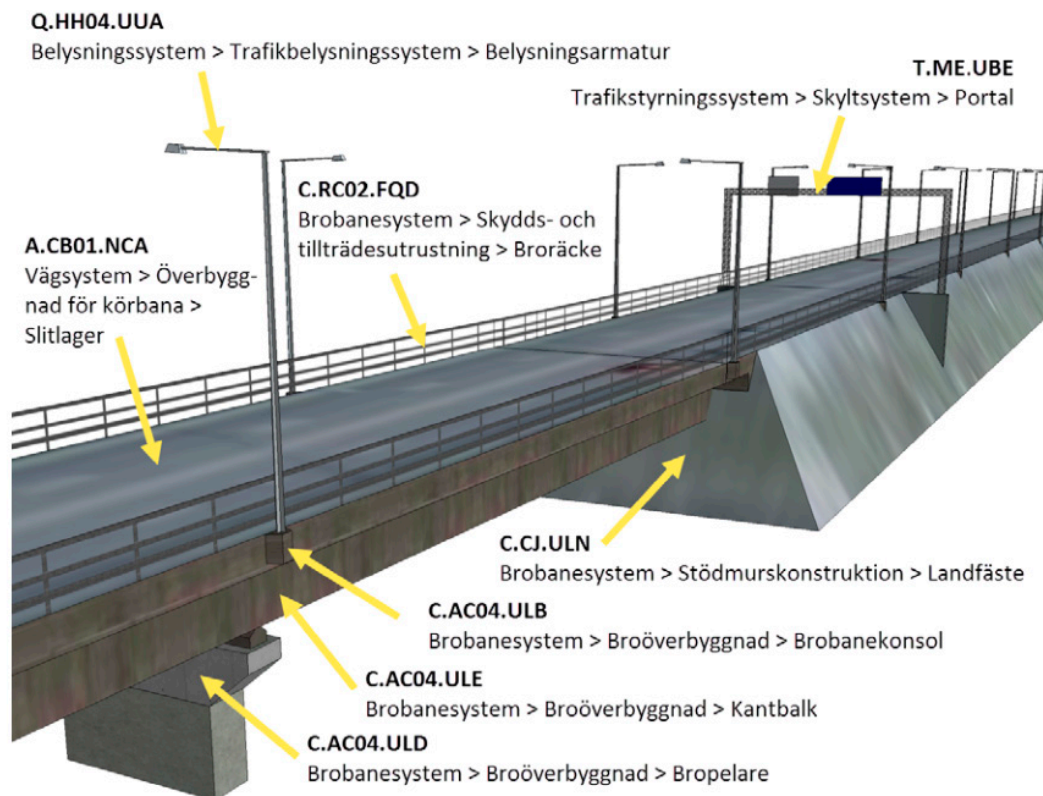
Trots att det gått över 40 år sedan totalentreprenaden etablerades finns idag ingen motsvarighet till AMA för att på ett rationellt och enhetligt sätt ställa funktionskrav för byggnader och anläggningar. Därför har Svensk Byggtjänst sedan januari 2018 påbörjat ett större utvecklingsprojekt av en helt ny AMA för totalentreprenader – AMA Funktion samt utveckling av en ny typ av beskrivning – ”funktionskravbeskrivning”.

Svensk Byggtjänst skapar tillsammans med bygg- och anläggningsbranschen AMA Funktion för hus/installation och anläggning. Funktionskraven struktureras enligt branschens nya klassifikationssystem CoClass och utgör i första hand råd och anvisningar för upprättande av funktionsbeskrivningar med ambitionen att på sikt även möjliggöra kompletterade krav för drift och underhåll. AMA Funktion ska vara ett hjälpmedel både för traditionell (störd) totalentreprenad eller en renodlad totalentreprenad.

Huvudarbetet med att skapa innehåll i

Den första AMA utgåvan från 1950, avsedd för utförandeentreprenader

Det nya klassifikationssystemet CoClass kommer utgöra strukturen i AMA Funktion.

en AMA Funktion innebär att sammanställa alla relevanta funktionskrav för hus/installation och anläggning för väg/järnväg. Relevanta funktionskrav ges en plats i CoClass-strukturen och om möjligt ställs konkreta krav. Huvuddelen av arbetet utgörs av att skapa råd och anvisningar om vilka funktionskrav som kan och bör ställas under respektive CoClass rubrik. Förutom relevanta funktionskrav, eller råd om dessa, ska även redovisas hur verifiering av kraven ska göras genom kontroll och provning. Därutöver ska AMA Funktion innehålla krav på dokumentation och redovisning. Som underlag för inventering av funktionskrav/egenskaper kommer alla relevanta källor granskas, såsom lagar, föreskrifter och branschrekommendationer.

Utvecklingen av AMA Funktion kommer stödja upphandling av totalentreprenader så att entreprenörer får förfrågningsunderlagen uppställda på ett likartat sätt och på så sätt blir det också lättare att pris-

sätta entreprenaderna utifrån erfarenhetsvärden, nyckeltal etc.

AMA Funktion kommer innebära en tydligare gränsdragning ansvarsmässigt än idag avseende vem som föreskriver teknisk lösning (beställaren resp. entreprenören).

Upphandling av fler renodlade totalentreprenader med funktionskrav kommer troligen kunna driva på innovation och utveckling av nya tekniska lösningar samt produktionsmetoder. När funktionskraven blir mer enhetliga lönar det sig för entreprenörer att investera i standardiserade tekniska lösningar och tekniska plattformar som uppfyller funktionskraven.

REMISS AV PROTOTYP

Under december 2018 kommer ett underlag för remiss skickas ut. Remissen kommer innehålla dels;

- principer för upprättande av en upphandling för totalentreprenader,

inklusive nulägesbeskrivning och handlingsförteckning

- Läs- och skrivregler
- Ett utkast på en AMA Funktion Råd och Anvisningar inklusive en kravstruktur/innehållsförteckning
- En kravbeskrivning för upphandling av ett fiktivt projekt baserat på ett enkelt "case" - en villa med omgivande markanläggningar. Projektet täcker in både hus/installation samt anläggningsdelar. Entreprenadformen är totalentreprenad baserat på ABT06.

Baserat på utfallet av remissen och marknadens intresse för en AMA Funktion kommer Svensk Byggtjänst att ta beslut om att gå vidare i projektet och fullfölja tanken om en ny AMA produkt. AMA Funktion kommer i så fall preliminärt lanseras under 2020. ■